

ORIGINAL ARTICLE

The Mediating Role of Vengeful Tendencies in the Relationship between Moral Identity and Effortful Control with Antisocial Behaviors in Adolescents

Sara Taravian¹, Fariborz Nikdel^{*2}, Ali Taghvae nia³

1. MS.c. in educational psychology, Department of Psychology, Faculty of Humanities, University of Yasuj, Yasuj, Iran.

2. Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Humanities, University of Yasuj, Yasuj, Iran.

3. Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Humanities, University of Yasuj, Yasuj, Iran.

Correspondence:

Fariborz Nikdel

Email: Fnikdel@yu.ac.ir

Received: 07/Apr/2024

Revised: 23/Jun/2024

Accepted: 24/Aug/2025

How to cite:

Taravian, S.; Nikdel, F.; Taghvae nia, A. (2024). The Mediating Role of Vengeful Tendencies in the Relationship between Moral Identity and Effortful Control with Antisocial Behaviors in Adolescents, *Journal of Social Cognition*, 13 (26), 45-65. (DOI: [10.30473/sc.2025.72751.3026](https://doi.org/10.30473/sc.2025.72751.3026))

ABSTRACT

Aim: The aim of the present study was to examine the mediating role of vengeful tendencies in the relationship between moral identity and effortful control with antisocial behaviors in adolescents. The importance of this research lies in presenting a novel framework for elucidating the mediating mechanisms between psychological factors and antisocial behaviors among adolescents. This approach provides a deeper understanding of the pathways of influence and opens new horizons for preventive and therapeutic interventions. Method: Statistics included all high school students and samples of 567 people were selected by random multi-stage cluster method and the questionnaire of moral identity (Aquino & Reed, 2002), effortful control (Ellis & Rothbart, 2001), vengeful tendencies (Flores-Camacho et al., 2022) and antisocial behaviors (Burt & Donnellan, 2009) were distributed among the statistical sample. Evaluation of the proposed model was done using path analysis. Findings: The findings showed that the proposed model has a good fit with the data. The results showed that the paths of moral identity to the vengeful tendencies ($p = 0.01$, $\beta = -0.34$), moral identity to antisocial behaviors ($p = 0.001$, $\beta = -1.26$), vengeful tendencies to antisocial behaviors ($p = 0.000$, $\beta = 1.34$) are significant, and paths of effortful control to vengeful tendencies ($p = 0.15$, $\beta = -0.13$) and effortful control to antisocial behaviors ($p = 0.73$, $\beta = -0.09$) are insignificant. Also, other findings of the research showed that the vengeful tendencies has a mediating role in the relationship between moral identity and antisocial behaviors, but the vengeful tendencies does not have a mediating role in the relationship between effortful control and antisocial behaviors. People with weak moral identity do not adhere to the moral principles and norms of society and are more likely to engage in antisocial behavior. A strong moral identity helps people to recognize and avoid unethical behaviors such as revenge. The desire to take revenge is caused by negative emotions such as anger and resentment, which can stimulate antisocial behavior. People who have traumatic experiences in the past are more prone to revenge and antisocial behavior. These people may act impulsively without considering the consequences and turn to harmful behaviors for themselves and others. Regarding the other findings of the research, it can be said that effortful control is only one of the predictors of antisocial behaviors, and environmental, individual factors and complex interactions between them also play an important role. Also, effortful control cannot predict the tendency to revenge alone because these behaviors are influenced by strong emotions, beliefs, social and cultural conditions. Conclusion: Therefore, to help students prevent antisocial behavior, it is recommended to consider educational programs to strengthen morals and reduce the vengeful tendencies.

KEYWORDS

Adolescents, Antisocial Behaviors, Effortful Control, Moral Identity, Vengeful Tendencies.

Introduction

Adolescence is a critical period for the emergence of risky behaviors, including antisocial tendencies. While occasional aggression may be considered normal, persistent antisocial behavior can lead to emotional, cognitive, and social disturbances, and long-term consequences such as school dropout, delinquency, substance abuse, and even premature death. Understanding the underlying factors is essential for designing effective preventive interventions.

Three key variables are central to this discussion: moral identity, effortful control, and revenge orientation. Moral identity refers to the extent to which moral values, traits, and behaviors are integrated into one's self-concept. Individuals with a strong moral identity tend to engage more in prosocial behaviors such as altruism and social participation, and are less likely to exhibit antisocial or vengeful tendencies.

Effortful control is defined as the ability to regulate dominant responses, detect errors, and engage in planning. Low levels of effortful control are associated with poor social skills, increased aggression, rule-breaking, and greater involvement with law enforcement. Research consistently shows that low effortful control predicts delinquency across developmental stages, regardless of gender or ethnicity.

Revenge orientation is another significant predictor of antisocial behavior. It reflects the tendency to inflict harm on those perceived to have caused suffering. Individuals with high revenge motives are more prone to hostility, impulsivity, and aggressive reactions. Studies suggest that revenge orientation may itself be influenced by moral identity and effortful control.

Given the interconnectedness of these variables, a critical question arises: Does revenge orientation mediate the relationship between moral identity and effortful control with antisocial behavior? Exploring this mediating role could offer deeper insights into the mechanisms behind adolescent aggression and inform targeted interventions to reduce antisocial tendencies.

Method

This applied study employed a descriptive-correlational design using path analysis. The statistical population included all high school students in Shiraz during the 2022–2023 academic year. Based on the 73-item questionnaire, a sample of 600 students was selected through multistage cluster random sampling. After excluding incomplete responses, 567 questionnaires were analyzed.

Sampling was conducted from Districts 1 and 4 of Shiraz's Department of Education. Four schools (two for girls, two for boys) were selected from each district, and four classes from each school were chosen. After coordination with school administrators and obtaining informed consent, paper-based questionnaires were distributed and collected. Inclusion criteria were full consent and no record of delinquent behavior; exclusion criteria included refusal to participate, incomplete questionnaires, or being outside the target educational level.

Four validated instruments were used: the Effortful Control Scale (Ellis & Rothbart, 2001), the Moral Identity Questionnaire (Aquino & Reed, 2002), the Revenge Orientation Scale (Flores-Camacho et al., 2022), and the Antisocial Behavior Scale (Burt & Donnellan, 2009). Reliability and validity of these tools were confirmed in prior studies. Data were analyzed using SPSS-24 and AMOS-24 software, employing both descriptive statistics and structural equation modeling to test the research hypotheses.

Results

A total of 567 high school students aged 16 to 18 participated in the study, with 60% female and 39% male. Descriptive statistics confirmed normal data distribution and the suitability of parametric tests. Correlation analysis revealed significant relationships between effortful control, moral identity, and revenge orientation with antisocial behavior. Additionally, effortful control and moral identity were negatively and significantly correlated with revenge orientation.

The proposed model was evaluated using AMOS-24 and structural equation modeling

(SEM). Fit indices indicated acceptable model fit, suggesting that the model adequately explains the relationships among variables. Direct path analysis showed that moral identity significantly and negatively predicted both revenge orientation and antisocial behavior. Revenge orientation, in turn, had a significant positive effect on antisocial behavior. However, the paths from effortful control to revenge orientation and antisocial behavior were not statistically significant.

Bootstrap analysis of indirect paths revealed that moral identity indirectly reduced antisocial behavior through decreased revenge orientation. This indirect effect was statistically significant, as the confidence interval did not include zero. In contrast, the indirect path from effortful control to antisocial behavior via revenge orientation was not significant.

Conclusion

The study revealed that revenge orientation mediates the relationship between moral identity and antisocial behavior. Individuals with weak moral identity lack ethical guidance in decision-making and are more prone to vengeful and antisocial actions. In contrast, strong moral identity acts as a protective barrier, helping individuals recognize unethical behaviors like revenge and resist external pressures toward aggression. Past experiences of harm or injustice can intensify the desire for revenge, leading to antisocial behavior as a means of retaliation or control.

However, another finding showed that revenge orientation does not mediate the relationship between effortful control and antisocial behavior. Effortful control alone is not a sufficient predictor of revenge tendencies, as such behaviors are influenced by complex factors including intense emotions, personal beliefs, social pressures, and cultural norms. In societies where revenge is seen as a legitimate response to disrespect, even individuals with high self-regulation may engage in antisocial behavior.

The study's limitations include its focus on high school students in Shiraz, which calls for caution in generalizing the results. Nonetheless, the findings offer valuable insights for educators and policymakers. It is recommended that moral concepts be integrated into school curricula—through literature, history, and social science—to foster ethical awareness. Additionally, individuals with vengeful traits should be encouraged to seek psychological support to enhance forgiveness skills.

Conflict of Interest

The authors declare no conflict of interest.

Acknowledgments

The authors express their sincere gratitude to all those who supported them in conducting this research.

Keywords

Adolescents, Antisocial Behaviors, Effortful Control, Moral Identity, Vengeful Tendencies.

«مقاله پژوهشی»

بررسی نقش واسطه‌ای گرایش به انتقام در رابطه بین هویت اخلاقی و مهارگری تلاشگر با رفتارهای ضداجتماعی در نوجوانان

سارا طراویان^۱، فریبرز نیکدل^{۲*}، علی تقوایی نیا^۳

چکیده

هدف: هدف از پژوهش حاضر، بررسی نقش واسطه‌ای گرایش به انتقام در رابطه بین هویت اخلاقی و مهارگری تلاشگر با رفتارهای ضداجتماعی در نوجوانان شهر شیراز بود. اهمیت پژوهش در ارائه چارچوبی نوین جهت تبیین سازوکارهای واسطه‌ای بین عوامل روان‌شناختی و رفتارهای ضداجتماعی در میان نوجوانان قابل توجه است. این رویکرد، درک عمیق‌تری از مسیرهای تأثیرگذاری فراهم نموده و افق‌های جدیدی برای مداخلات پیشگیرانه و درمانی ترسیم می‌نماید. روش: جامعه آماری شامل تمامی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم بود که از این جامعه، نمونه‌ای به حجم ۵۶۷ نفر به روش تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب و پرسشنامه‌های هویت اخلاقی (آکینو و رید، ۲۰۰۲)، مهارگری تلاشگر (الیس و رتبارت، ۲۰۰۱)، گرایش به انتقام (فلورس-کاماچو و همکاران، ۲۰۲۲) و رفتارهای ضداجتماعی (بارت و دونلان، ۲۰۰۹) در میان آنان توزیع گردید. ارزیابی مدل پیشنهادی با استفاده از تحلیل مسیر انجام گرفت. یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد الگوی پیشنهادی از برازش خوبی با داده‌ها برخوردار است. نتایج نشان داد ضرایب مسیرهای هویت اخلاقی به گرایش به انتقام ($\beta = -0.34, p = 0.01$)، هویت اخلاقی به رفتارهای ضداجتماعی ($\beta = -0.126, p = 0.001$)، گرایش به انتقام به رفتارهای ضداجتماعی ($\beta = 0.15, p = 0.001$)، $\beta = 0.34$ معنی‌دار می‌باشد. همچنین ضرایب مسیرهای مهارگری تلاشگر به گرایش به انتقام ($\beta = 0.15, p = 0.001$) و مهارگری تلاشگر به رفتارهای ضداجتماعی ($\beta = -0.13, p = 0.001$) معنی‌دار نمی‌باشد. همچنین دیگر یافته‌های پژوهش نشان داد گرایش به انتقام در رابطه بین هویت اخلاقی و رفتارهای ضداجتماعی در سطح 0.01 نقش واسطه‌ای دارد اما گرایش به انتقام در رابطه بین مهارگری تلاشگر و رفتارهای ضداجتماعی نقش واسطه‌ای ندارد. نتیجه‌گیری: در نتیجه، برای کمک به دانش‌آموزان در جلوگیری از رفتارهای ضداجتماعی، توصیه می‌شود برنامه‌های آموزشی متمرکز بر تقویت هویت اخلاقی و کاهش گرایش به انتقام در نظر گرفته شود.

واژه‌های کلیدی

رفتارهای ضداجتماعی، گرایش به انتقام، مهارگری تلاشگر، نوجوان، هویت اخلاقی.

۱. کارشناس ارشد روان‌شناسی تربیتی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران.
۲. دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران.
۳. دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران.

نویسنده مسئول:

فریبرز نیکدل

ایانامه: Fnikdel@yu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۱۹

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۴/۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۰۳

استناد به این مقاله:

طراویان، سارا؛ نیکدل، فریبرز؛ تقوایی نیا، علی (۱۴۰۳). بررسی نقش واسطه‌ای گرایش به انتقام در رابطه بین هویت اخلاقی و مهارگری تلاشگر با رفتارهای ضداجتماعی در نوجوانان، *دوفصلنامه شناخت اجتماعی*، ۱۳ (۲۶)، ۴۵-۶۵.

(DOI: [10.30473/sc.2025.72751.3026](https://doi.org/10.30473/sc.2025.72751.3026))

مقدمه

نوجوانی، برای شروع رفتارهای مخاطره‌آمیز از جمله رفتارهای ضداجتماعی دوره‌ای حیاتی می‌باشد. بیشتر افراد هرازگاهی رفتارهای پرخاشگرانه یا ضداجتماعی از خود نشان می‌دهند. معمولاً کودکان در حال رشد، گاهی از بزرگسالان سرپیچی می‌کنند، دروغ می‌گویند، دعوا می‌کنند و کودکان دیگر را می‌ترسانند. رفتارهای ضداجتماعی غیرقابل قبول است؛ زیرا هرکسی حق دارد در محیطی عاری از چنین رفتارهایی زندگی کند (Saadu, 2024). باین حال، زمانی که رفتارهای ضداجتماعی به صورت مکرر رخ دهد، بر عملکرد و رشد کودک اثرات نامطلوب قابل توجهی می‌گذارد، مانند مشکلات عاطفی و شناختی (Bishop & Rutter, 2008; Raine, 2018). در میان تمام مشکلات سازگاری، مبانی نظری مربوط به مطالعه رفتارهای ضداجتماعی کودکان و نوجوانان، فراوان‌ترین و از نظر تاریخی، غنی‌ترین است (Costello & Angold, 2000). افرادی که به طور مزمین درگیر رفتارهای ضداجتماعی هستند، در معرض انواع پیامدهای خطرناک زندگی ناسازگار مانند خودکشی، ترک تحصیل، بیکاری، سوءمصرف مواد و به زندان افتادن قرار می‌گیرند (Caspi, 1998; Fergusson et al., 2005). نوجوانانی که رفتار ضداجتماعی از خود نشان می‌دهند، مجموعه‌ای از مشکلات روانی - اجتماعی و همچنین کاهش فرصت‌های آموزشی و شغلی را تجربه می‌کنند (Lyons et al., 2008; Odgers et al., 2001). در نهایت نوجوانان به دلیل خودمیانایی بینی، نداشتن درک درست از نتایج چنین رفتارهایی و گرایش شدید آن‌ها به کشف موقعیت‌های مخاطره‌آمیز، احتمال زندگی کوتاه و مرگ زود هنگام را در آنان افزایش می‌دهد (Boyer, 2006; Stoiber & Good, 1998). یکی از اهداف مهم برنامه‌های توسعه هر کشور، کاهش آسیب‌های اجتماعی است که تحقق و دستیابی به این هدف، نیازمند شناخت عوامل ایجاد آن در جامعه می‌باشد. درک خطرپذیری نوجوان و تأکید بر این قضیه که بروز رفتارهای ضداجتماعی مقتضی دوران نوجوانی است، امکان شناخت و پیشگیری از این گونه رفتارها در نوجوانان را واقع بینانه‌تر می‌سازد. بنابراین والدین، معلمان و صاحب نظران در تلاش برای یافتن راه‌های کاهش این رفتارها هستند تا مانع از ماندگار شدن آن‌ها در زندگی نوجوانان شوند (Crocetti et al., 2016).

نظریه‌پردازان علوم اجتماعی و متخصصان روانشناسی اجتماعی از دیرباز به رفتارهای جامعه پسند و ضداجتماعی

علاقه‌مند بودند. به طوری که تعدادی از پیش‌بین کننده‌های رفتارهای جامعه پسند و رفتارهای ضداجتماعی را شناسایی کرده‌اند. یکی از این پیش‌بین کننده‌ها، هویت اخلاقی^۸ است (Hardy & Carlo, 2011). هویت اخلاقی یک فرد را می‌توان با میزانی که آرمان‌ها، ارزش‌ها، صفات، اهداف، نقش‌ها و رفتارهای اخلاقی برای هویت او مهم تلقی می‌شوند، تعریف کرد (Hardy & Carlo, 2011). افرادی که هویت اخلاقی قوی‌تری دارند رفتارهای جامعه پسند بیشتری (مانند نوع دوستی و مشارکت اجتماعی) از خود نشان می‌دهند، بخشنده‌تر هستند، نگرانی برای دیگران دارند، پایبند به تعهدات اخلاقی هستند و کمتر درگیر رفتارهای ضداجتماعی می‌شوند (Frimer & Walker, 2009; Hardy, 2006; Pratt et al., 2003; Pratt et al., 2009; Hardy et al., 2010; Colby, 2001; Barriga et al., 1992; Damon, 1992). در این راستا، Hardy et al (2015) و Yildiz et al (2018) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که هویت اخلاقی با رفتارهای جامعه پسند رابطه مثبت و معنی‌دار و با رفتارهای ضداجتماعی رابطه منفی و معنی‌دار دارد.

طبق مطالعات گذشته، دیگر متغیر مرتبط با رفتارهای ضداجتماعی، مهارگری تلاشگر^۸ است. مهارگری تلاشگر، یکی از مؤلفه‌های خلق‌و‌خو است که به‌عنوان توانایی مهار پاسخ غالب، تشخیص خطاها و مشارکت در برنامه‌ریزی تعریف می‌شود (Rothbart & Bates, 2006). افرادی که سطوح پایین‌تر مهارگری تلاشگر دارند، مهارت‌های اجتماعی کمتر، شایستگی اجتماعی پایین‌تر، سطوح بالاتر رفتار تهاجمی و قانون‌شکنی، مشکلات بیشتر در خانه و جامعه و درگیری بیشتر با پلیس را از خود نشان می‌دهند (Bakker et al., 2011; Buckner et al., 2019; Cipriano & Stifter, 2010; King et al., 2013; Kochanska & Knaack, 2003; Lengua, 2002). پژوهش‌های متعدد دیگر نیز نشان دادند که مهارگری تلاشگر پایین پیش‌بینی‌کننده‌ی بزهکاری و تکرار جرم می‌باشد و این شواهد صرف‌نظر از نژاد، قومیت و جنسیت در سراسر مراحل رشد از کودکی تا بزرگسالی وجود دارد (Heatherton & Baumeister, 1996; Rothbart, 2011; Sulik et al., 2010; DeLisi & Vaughn, 2015; Walters, 2014; Evans-Chase, 2014; Evans-Chase & Zhou, 2014; Gordon et al., 2012; Roose et al., 2013; Purwono & Stevenson & Goodman, 2001).

8. Moral identity
8. Effortful control

Hertz & Krettenauer, 2016; Hardy et al., 2014;)
 (Pozzoli et al., 2016; Teng et al., 2020). پژوهش
 Barclay et al (2014) نیز از این یافته‌ها حمایت می‌کند.
 علاوه بر این، سطح بالایی از مهارگری تلاشگر افراد را
 قادر می‌سازد تا واکنش‌های خشم خود را در هنگام مواجهه با
 یک موقعیت بالقوه تحریک‌کننده (مانند انتقام‌جویی) مهار کند.
 افرادی که مهارگری تلاشگر پایینی دارند، بر خلاف آن‌هایی
 که مهارگری تلاشگر بالایی دارند، به‌عنوان خودمحور،
 تکانشگر، تندخو و بی‌تفاوت نسبت به درد و رنج دیگران
 شناخته می‌شوند (Gottfredson and Hirschi, 1990). آن‌ها
 همچنین آستانه تحمل پایین‌تری در برابر ناامیدی دارند و
 رضایت فوری را ترجیح می‌دهند. در نتیجه افرادی که
 مهارگری تلاشگر ضعیفی دارند به‌سختی می‌توانند از تمایل
 خود به انتقام‌جویی جلوگیری کنند (Restubog et al.,
 2015). در این راستا، پژوهش Balliet & Pronk (2016) و
 Burnette et al (2014) نشان دادند که مهارگری تلاشگر
 قادر به مهار رفتارهای انتقام‌جویانه می‌باشد.

در جمع‌بندی می‌توان گفت اگرچه بروز گهگاهی رفتارهای
 پرخاشگرانه در دوران نوجوانی امری طبیعی است، اما تکرار
 مداوم آن‌ها می‌تواند به اختلالات عاطفی، شناختی و اجتماعی
 منجر شود. در این راستا، نقش هویت اخلاقی و مهارگری
 تلاشگر به‌عنوان عوامل کلیدی در کاهش گرایش به رفتارهای
 ضداجتماعی برجسته شده است. افراد دارای هویت اخلاقی
 قوی، تمایل کمتری به واکنش‌های انتقام‌جویانه نشان می‌دهند
 و مهارگری تلاشگر بالا، توانایی بهتری در کنترل تکانش‌های
 منفی فراهم می‌کند؛ بنابراین، تقویت این ویژگی‌ها در نوجوانان
 می‌تواند زمینه‌ساز مداخلات پیشگیرانه و درمانی مؤثر در
 کاهش رفتارهای ضداجتماعی گردد.

در نهایت، باتوجه‌به اینکه رفتارهای ضداجتماعی بسیار
 مهم بوده و آسیب‌های فراوانی برای کل افراد جامعه دارد و با
 عنایت به اینکه پژوهش‌ها نشان دادند هویت اخلاقی و
 مهارگری تلاشگر می‌توانند رفتارهای ضداجتماعی را
 پیش‌بینی کنند و همچنین گرایش به انتقام نیز قادر به
 پیش‌بینی رفتارهای ضداجتماعی هست و از طرفی هویت
 اخلاقی و مهارگری تلاشگر با گرایش به انتقام مرتبطند، این
 سؤال پیش می‌آید که رابطه بین متغیرهای گفته شده چگونه
 است و آیا می‌توان گفت گرایش به انتقام در رابطه بین هویت
 اخلاقی و مهارگری تلاشگر با رفتارهای ضداجتماعی نقش
 واسطه‌ای دارد؟

et al (2019) نیز نشان داد مهارگری تلاشگر با رفتارهای
 ضداجتماعی همبستگی معکوس دارد.

دیگر متغیر مرتبط با رفتارهای ضداجتماعی در پژوهش
 حاضر، گرایش به انتقام^۸ است. انتقام یک پدیده مهم جهانی در
 روابط بین فردی است که می‌توان آن را تلاش برای تحمیل
 رنج به کسانی که آسیب رسانده‌اند، توصیف کرد (Jackson et
 al., 2019; Elshout et al., 2015; Elster, 1990). یکی از
 دلایل احتمالی گرایش به انتقام، محافظت از خود در برابر
 رفتارهای ضداجتماعی دیگران است و اقدامات انتقام‌جویانه
 ممکن است با تکانشگری همراه باشد (Bushman &
 Dodge, 1991; Anderson, 2001). Fluck (2017) در
 پژوهش خود زمانی که از آزمودنی‌ها خواست بابت رفتار
 قلدری‌شان پاسخگو باشند، آزمودنی‌ها انتقام‌جویی را عامل
 محرک اصلی رفتار خود معرفی کردند. پژوهش‌های متعدد
 دیگری نیز نقش انتقام را در رفتارهای بزهکارانه نشان داده‌اند
 (Kivivuori et al., 2016). در این راستا Dyduch-Hazar
 & Mrozinski (2021) در پژوهش خود دریافتند بین اعتقاد
 به کارکرد لذت‌گرایانه انتقام و خشونت بین گروهی همبستگی
 وجود دارد. Choe & Read (2019) نیز در پژوهش خود نشان
 دادند انتقام با خصومت، عصبانیت، پرخاشگری فیزیکی و
 کلامی رابطه مثبت و معنی‌دار دارد.

همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد، رفتارهای ضداجتماعی
 توسط گرایش به انتقام پیش‌بینی می‌شود. برخی پژوهش‌ها
 نشان داده‌اند که گرایش به انتقام، خود می‌تواند توسط هویت
 اخلاقی و مهارگری تلاشگر پیش‌بینی شود. افرادی که هویت
 اخلاقی بالایی دارند، انگیزه اخلاقی قوی‌تری برای اجتناب از
 رفتارهای غیراخلاقی مانند انتقام دارند (Hardy et al.,
 2020). اعمال انتقام‌جویانه می‌تواند خطرات شخصی
 قابل‌توجهی را از طریق انتقام‌جویی بعدی ایجاد کند
 (Yoshimura, 2007). هنگامی که پرخاشگری شخصی رخ
 می‌دهد، میل مقاومت‌ناپذیری برای انتقام ممکن است به
 دنبال داشته باشد (Lefranc, 2017). این تمایل قانع‌کننده
 برای انتقام شامل جستجوی جبران خسارت در شکل انتقام
 است (Acosta et al., 2020). با توجه به اینکه سطوح
 بالای ویژگی‌های اخلاقی و هویت اخلاقی با رفتارهای
 جامعه‌پسند همراه است، در حالی که با رفتار پرخاشگرانه و
 ضداجتماعی ارتباط منفی دارد، می‌توان گفت هویت اخلاقی
 بالا، گرایش به انتقام و انتقام‌جویی را کاهش می‌دهد

پیشینه پژوهش

شواهد تجربی متعددی در خصوص رابطه متغیرهای گفته شده وجود دارد. در پژوهش Shadjoo et al (2022) که تحت عنوان «مدل ساختاری رفتارهای خودشکن بر اساس نیازهای بنیادین روان‌شناختی، هویت اخلاقی و خودآگاهی هیجانی دختران جوان» انجام شد، اگرچه یافته‌ها نشان داد که رفتارهای خودشکن با هویت اخلاقی رابطه منفی و معنی‌داری دارد، اما این مطالعه با تمرکز بر نیازهای بنیادین روان‌شناختی و خودآگاهی هیجانی دختران جوان، خلأیی در بررسی اثرات سایر عوامل روان‌شناختی در سایر گروه‌های سنی و جنسیتی ایجاد می‌کند که زمینه را برای پژوهش حاضر فراهم می‌سازد.

در پژوهش Dyduch-Hazar & Mrozinski (2021) که تحت عنوان «تداعی متقابل خودشیفتگی جمعی و رضایت درون‌گرویی با خشونت بین‌گرویی از طریق اعتقاد به کارکرد لذت‌گرایانه انتقام» انجام شد، رابطه مثبت و معنی‌دار بین اعتقاد به کارکرد لذت‌گرایانه انتقام و خشونت بین‌گرویی مشخص شده است؛ این یافته نشان می‌دهد که گرایش به انتقام می‌تواند به تشدید درگیری‌های اجتماعی منجر شود و به همین دلیل نیاز به بررسی عمیق‌تر سازوکارهای روانی پشت این پدیده حس می‌شود.

پژوهش Moradi & Mohammadifar (2020) که تحت عنوان «بررسی تأثیر ارزش‌های اخلاقی بر تمایل مردم به رفتارهای خیرخواهانه در بستر ویروس کرونا (مورد مطالعه: کرمانشاه)» انجام شد، با بررسی تأثیر ارزش‌های اخلاقی بر تمایل به رفتارهای خیرخواهانه در بستر ویروس کرونا، رابطه معناداری بین ابعاد مختلف اخلاقی مانند کمال‌گرایی، اجتناب از رفتار نادرست، فضائل اخلاقی، بخشش و هویت اخلاقی با رفتارهای خیرخواهانه را نشان داد؛ با این حال، این مطالعه کمتر به بررسی تأثیر این ارزش‌ها بر بروز رفتارهای ضداجتماعی پرداخته است که پژوهش حاضر سعی در پر کردن این شکاف دارد.

در پژوهش Purwono et al (2019) که تحت عنوان «دین‌داری و مهارگری تلاشگر به‌عنوان پیش‌بینی‌کننده رفتار ضداجتماعی در نوجوانان مسلمان اندونزیایی: مدل‌های تعدیل‌گری و میانجی‌گری» انجام شد، دین‌داری به‌عنوان عاملی تعدیلی در رابطه بین مهارگری تلاشگر و رفتار ضداجتماعی در نوجوانان مسلمان اندونزیایی شناسایی شد؛ این یافته بر اهمیت ابعاد فرهنگی و مذهبی در تبیین

رفتارهای منفی تأکید می‌کند و سؤالات بیشتری در خصوص چگونگی تداخل این عوامل در سایر جامعه‌ها مطرح می‌کند. پژوهش Delalatgar Langroude et al (2018) که تحت عنوان «نقش هیجان‌پذیری و توانایی خودمهارگری در تبیین رفتارهای پرخطر در دانش‌آموزان» انجام شد، نشان داد که توانایی خودمهارگری با گرایش به رفتارهای پرخطر رابطه منفی و معنی‌داری دارد؛ این نتیجه، اهمیت مهارت‌های تنظیم عاطفی در کاهش رفتارهای پرخطر را برجسته می‌کند و به نحوی به بررسی مهارگری تلاشگر در پژوهش حاضر دلالت دارد.

در پژوهش Yildiz et al (2018) که تحت عنوان «رفتارهای جامعه‌پسند و ضداجتماعی در ورزش: نقش ویژگی‌های شخصیتی و هویت اخلاقی» انجام شد، به بررسی نقش ویژگی‌های شخصیتی و هویت اخلاقی در رفتارهای جامعه‌پسند و ضداجتماعی پرداختند؛ یافته‌های آنان، با نشان‌دادن روابط مثبت درونی‌سازی با رفتارهای جامعه‌پسند و روابط متضاد بین اجزای مختلف هویت اخلاقی و رفتارهای ضداجتماعی، پیچیدگی ساختار هویت اخلاقی را آشکار می‌سازد و ضرورت بررسی دقیق‌تر ابعاد مختلف آن را برای پیشگیری از رفتارهای منفی مطرح می‌کند.

در پژوهش Qamari-Givi et al (2014) که تحت عنوان «بررسی بخشش‌درمانی بر کنترل درونی و بیرونی خشم پسران نوجوان کانون اصلاح و تربیت شهر تهران» انجام شد، بخشش‌درمانی به‌عنوان مداخله‌ای مؤثر در کاهش خشم و رفتارهای پرخاشگرانه شناسایی شد؛ این یافته نشان می‌دهد که مداخلات درمانی مبتنی بر تقویت صفات اخلاقی می‌تواند نقش مهمی در کاهش خصومت و انتقام‌جویی داشته باشد که به نحوی به بررسی اثرات تقویت هویت اخلاقی در پژوهش حاضر مرتبط است.

در نهایت، پژوهش Barclay et al (2014) که تحت عنوان «انتقام گرفتن یا ننگرفتن؟ بررسی تأثیرات تعاملی هویت اخلاقی و هنجار متقابل منفی» انجام شد، نشان دادند که هویت اخلاقی پیش‌بینی‌کننده منفی و معنی‌داری برای گرایش به انتقام است؛ این یافته اهمیت هویت اخلاقی به‌عنوان عاملی بازدارنده در بروز رفتارهای انتقام‌جویانه را تأیید می‌کند و به طور مستقیم خلأ دانشی موجود در بررسی نقش هویت اخلاقی در کنترل گرایش به انتقام را برای پژوهش حاضر مشخص می‌نماید.

در جمع‌بندی پیشینه می‌توان گفت بررسی چندبعدی روابط

دانش آموز از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای به عنوان نمونه انتخاب شدند.

روش اجرا بدین صورت بود که از نواحی چهارگانه آموزش و پرورش شهر شیراز، ابتدا دو ناحیه ۱ و ۴ انتخاب شدند. سپس تمام مدارس مقطع متوسطه دوم هر دو ناحیه به طور جداگانه لیست شدند. از این دو لیست هشت مدرسه (چهار مدرسه دخترانه و چهار مدرسه پسرانه) انتخاب و سپس از هر مدرسه چهار کلاس به عنوان نمونه انتخاب شدند و پرسشنامه‌های کتبی در اختیار افراد نمونه قرار گرفت. ۳۳ پرسشنامه به دلیل مخدوش بودن حذف شدند و در نهایت ۵۶۷ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. همچنین، قبل از توزیع پرسشنامه‌ها میان دانش آموزان، هماهنگی‌های لازم با مدیران مدارس انجام شد. پس از مراجعه به مدارس منتخب و ارائه توضیحات لازم و کسب رضایت از دانش آموزان، پرسشنامه‌های کتبی در اختیار آنان قرار گرفت. از دانش آموزان خواسته شد اگر در هنگام تکمیل پرسشنامه‌ها با مشکلی مواجه شدند با پژوهشگر مطرح کرده و درخواست توضیح‌های تکمیلی داشته باشند. در نهایت پرسشنامه‌های تکمیل شده توسط پژوهشگر جمع‌آوری شد.

هر پژوهشی دارای ملاک‌های ورود و خروج نمونه آماری از پژوهش می‌باشد. از جمله ملاک‌های ورود به این مطالعه می‌توان به رضایت کامل شرکت کنندگان برای تکمیل پرسشنامه‌ها و نداشتن هرگونه رفتارهای بزهکارانه با توجه به پرونده تحصیلی و سوابق مشاوره‌ای اشاره کرد. همچنین ملاک‌های عدم تمایل برای تکمیل پرسشنامه‌ها، مخدوش بودن پرسشنامه‌ها یا پاسخگویی ناقص به پرسشنامه‌ها و مقطع تحصیلی خارج از دبیرستان، به عنوان ملاک‌های خروج در نظر گرفته شدند.

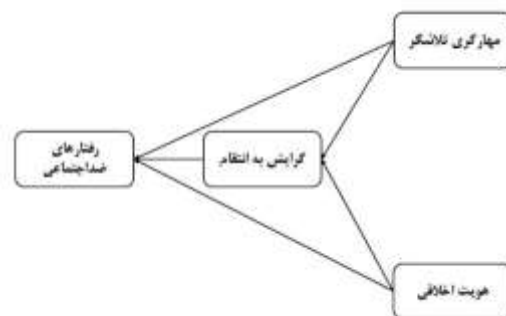
آنچه در شرکت در یک پژوهش اهمیت دارد، احساس عدم اجبار برای این کار است؛ بنابراین با تمام احترام، هدف از اجرای این پژوهش برای شرکت کنندگان بیان شد و به آنان اطمینان داده شد که نیازی به نوشتن مشخصات هویتی خود ندارند. همچنین رعایت امانت و صداقت علمی و اطمینان دادن به مسئولین مدرسه و مدیران در این مورد که پرسش‌نامه‌ها صرفاً موضوعات مربوط به آنچه در پرسش‌نامه آورده شده را می‌سنجد، از الزامات دیگر پژوهش حاضر بود.

ابزارهای اندازه‌گیری

در پژوهش حاضر از پرسش‌نامه‌های مهارگری تلاشگر Ellis

بین عوامل اخلاقی و روان‌شناختی با رفتارهای ضداجتماعی و گرایش به انتقام، زمینه‌های ارزشمندی را برای درک سازوکارهای این پدیده فراهم می‌آورد. یافته‌های پژوهش‌های مختلف نشان می‌دهد که ویژگی‌های اخلاقی از جمله هویت اخلاقی به عنوان عاملی بازدارنده در کاهش رفتارهای خودشکن و انتقام‌جویانه عمل می‌کند، درحالی‌که گرایش به انتقام می‌تواند در تشدید خشونت‌های بین‌گروهی نقش داشته باشد. همچنین، ارزش‌های اخلاقی و مهارت‌های خودمهارگری در پیش‌بینی رفتارهای جامعه‌پسند و کنترل رفتارهای پرخطر اهمیت بالایی دارند و ابعاد فرهنگی و مذهبی نیز می‌توانند تأثیر تعدیلی بر این روابط داشته باشند. به علاوه، مداخلات مبتنی بر تقویت صفات اخلاقی، مانند بخشش‌درمانی، نشان داده‌اند که می‌توانند خصومت و پرخاشگری را کاهش داده و از بروز رفتارهای منفی جلوگیری کنند.

شکل ۱ مدل مفهومی پژوهش را نشان می‌دهد. در این مدل مهارگری تلاشگر و هویت اخلاقی به عنوان متغیرهای پیش‌بین، گرایش به انتقام به عنوان متغیر واسطه‌ای و رفتارهای ضداجتماعی به عنوان متغیر ملاک در نظر گرفته شد.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش‌شناسی پژوهش

نوع پژوهش حاضر باتوجه به اهداف، کاربردی و روش پژوهش باتوجه به روش جمع‌آوری داده‌ها توصیفی - همبستگی از نوع تحلیل مسیر بود. جامعه آماری پژوهش حاضر، تمامی دانش آموزان مقطع متوسطه دوم شهر شیراز بودند که در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ در مدارس این شهر مشغول به تحصیل بودند. انتخاب تعداد نمونه براساس فرمول حجم نمونه در الگویابی معادلات ساختاری ($5q < n < 15q$) صورت گرفت که در این فرمول n حجم نمونه و q تعداد سؤالات پرسشنامه می‌باشد. با توجه به اینکه پرسشنامه پژوهش حاضر دارای ۷۳ سؤال می‌باشد، تعداد ۶۰۰

۰/۶۴، ۰/۷۰ و ۰/۸۴ به دست آمد.

پرسش‌نامه هویت اخلاقی (Aquino & Reed (2002): پرسش‌نامه هویت اخلاقی Aquino & Reed در سال ۲۰۰۲ پرسش‌نامه هویت اخلاقی (پرسش‌نامه اهمیت برای خویشتن) را که متشکل از ۱۰ گویه بود، تهیه کردند و Majdabadi (2017) برای اولین بار در ایران آن را ترجمه کرد. این پرسش‌نامه که برای اولین بار برای دانش‌آموزان و دانشجویان ساخته شد، دو بُعد درونی‌سازی (گویه‌های ۱، ۲، ۴، ۷ و ۱۰) و برونی‌سازی (گویه‌های ۳، ۵، ۶، ۸ و ۹) را می‌سنجد. نمره‌گذاری پرسش‌نامه به صورت (۱) به شدت مخالف، (۲) خیلی مخالف، (۳) کمی مخالف، (۴) بی‌نظر، (۵) کمی موافق، (۶) خیلی موافق و (۷) به شدت موافق. گویه‌های ۴ و ۷ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. در ابتدا از پاسخ‌دهنده خواسته می‌شود که به ویژگی‌های اخلاقی که بالای مقیاس نوشته شده است، توجه کنند. سپس ۱۰ سؤال در مورد این ویژگی‌ها از شرکت‌کنندگان پرسیده می‌شود تا درجه‌ای که داشتن این ویژگی‌ها برای فرد اهمیت دارد، به دست آید. روایی این مقیاس توسط Aquino & Reed (2002) مناسب گزارش شد. Boegershausen et al (2015) در بازنگری پژوهش‌های مربوط به هویت اخلاقی با استفاده از الگوی آکینو و رید گزارش کرده‌اند که شواهد فراوانی از روایی پیش‌بین این الگوی دوبعدی وجود دارد. یافته‌های پژوهش Majdabadi (2017) نشان داد الگوی نظری آکینو و رید در زمینه هویت اخلاقی برای اندازه‌گیری در فرهنگ ایرانی روایی کافی دارد. در پژوهش Aquino & Reed (2002) آلفای کرونباخ برای بُعد درونی‌سازی ۰/۷۷ و برای بُعد برونی‌سازی ۰/۷۶ به دست آمد. در پژوهش Majdabadi (2017) پایایی این مقیاس از روش آلفای کرونباخ در بُعد درونی‌سازی ۰/۶۱ و برای بُعد برونی‌سازی ۰/۷۵ به دست آمد. در پژوهش حاضر، پایایی مؤلفه‌های درونی‌سازی، برونی‌سازی و نمره کل پرسشنامه به ترتیب برابر به ۰/۷۳، ۰/۷۰ و ۰/۸۱ بدست آمد.

پرسشنامه گرایش به انتقام Flores-Camacho

Flores-Camacho et al (2022): در سال ۲۰۲۲ مقیاس مختصر گرایش به انتقام را که متشکل از ۱۱ گویه بود، تهیه کردند. این مقیاس که در ایران برای اولین بار توسط Taravian et al (2023) هنجاریابی شد، سه بُعد را ارزیابی می‌کند. کینه‌جویی (گویه‌های ۲، ۵، ۸ و ۱۱)، برنامه‌ریزی برای انتقام (گویه‌های ۴، ۱، ۱۰ و ۷) و توجیه انتقام (گویه‌های ۹، ۳ و ۶). از شرکت‌کنندگان خواسته شد یکی از پنج گزینه پاسخ را که به صورت طیف لیکرت بود را

Aquino & Reed (2001)، هویت اخلاقی Flores-Camacho et al (2022)، گرایش به انتقام Burt & Donnellan (2009) و رفتارهای ضداجتماعی جهت اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش استفاده شد. پرسش‌نامه‌ها از دو بخش مجزا تشکیل شده‌اند. بخش اول شامل متغیرهای دموگرافیک مانند جنسیت و سن می‌باشند. بخش دوم گویه‌های اصلی پرسش‌نامه‌ها را در برمی‌گیرد. اطلاعات مربوط به هر پرسش‌نامه در ادامه آمده است.

پرسش‌نامه مهارگری تلاشگر Ellis & Rothbart

Ellis & Rothbart (2001): این پرسش‌نامه توسط Ellis & Rothbart در سال ۲۰۰۱ برای سنجش بُعد مهارگری خلقی نوجوانان تهیه شده است. این پرسش‌نامه که ۲۰ گویه دارد، برای اولین بار توسط Keramati et al (2021) در ایران ترجمه شد. روش نمره‌گذاری به صورت طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای (۵) همیشه، (۴) اغلب، (۳) بعضی اوقات، (۲) به ندرت و (۱) هرگز می‌باشد. همچنین گویه‌های ۱، ۲، ۴، ۵، ۱۱، ۱۲، ۱۴، ۱۵، ۱۷ و ۲۰ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. حداکثر نمره (۱۰۰) نشان‌دهنده مهارگری تلاشگر بالا و حداقل نمره (۲۰) نشان‌دهنده مهارگری تلاشگر پایین است. این مقیاس سه بُعد مهارگری توجهی (گویه‌های ۲، ۵، ۸، ۱۱، ۱۴ و ۲۰)، بُعد مهارگری فعال‌سازی (گویه‌های ۱، ۴، ۷، ۱۳، ۱۰، ۱۶ و ۱۸) و بُعد مهارگری بازداری (گویه‌های ۳، ۶، ۹، ۱۲، ۱۵، ۱۷ و ۱۹) را می‌سنجد. روایی این پرسش‌نامه در پژوهش Ellis & Rothbart (2001) مناسب گزارش شد. در پژوهش Keramati et al (2021) یافته‌ها نشان داد ساختار مقیاس مهارگری تلاشگر برازش قابل‌قبولی با داده‌ها دارد و کلیه شاخص‌های برازندگی نیز برازش مدل را تأیید کردند. در پژوهش Evans & Rothbart (2007) پایایی این مقیاس با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای ابعاد مهارگری فعال‌سازی، مهارگری توجهی، مهارگری بازداری و نمره کل به ترتیب ۰/۷۴، ۰/۸۳، ۰/۸۴ و ۰/۹۰ به دست آمد. همچنین پایایی آن از روش بازآزمایی با فاصله دوهفته‌ای به ترتیب برای ابعاد و نمره کل به ترتیب ۰/۷۹، ۰/۸۹، ۰/۸۱ و ۰/۹۰ به دست آمد. در پژوهش Keramati et al (2021) ضرایب آلفای کرونباخ برای ابعاد مهارگری فعال‌سازی، مهارگری توجهی، مهارگری بازداری و نمره کل به ترتیب ۰/۶۸، ۰/۶۱، ۰/۶۴ و ۰/۷۹ به دست آمد. در پژوهش حاضر، پایایی مؤلفه‌های مهارگری توجهی، مهارگری فعال‌سازی، مهارگری بازداری و نمره کل پرسش‌نامه به ترتیب برابر با ۰/۷۴،

مورد مطالعه بررسی شد. در بخش استنباطی، داده‌های به‌دست‌آمده از پرسشنامه‌ها با استفاده از معادلات ساختاری و با کمک نرم‌افزارهای SPSS-24 و AMOS-24 تحلیل شدند و فرضیه‌های پژوهش مورد آزمون قرار گرفتند.

یافته‌های پژوهش

مجموع شرکت کنندگان در این پژوهش ۵۶۷ نفر بودند که در بازه سنی ۱۶ تا ۱۸ سال قرار داشتند. ۱۶ ساله‌ها با فراوانی ۱۴۳ نفر (۲۵/۲ درصد)، ۱۷ ساله‌ها ۲۱۰ نفر (۳۷ درصد)، ۱۸ ساله‌ها ۱۹۵ نفر (۳۴/۴ درصد) و سن نامشخص ۱۹ نفر (۳/۴ درصد) بودند. همچنین ۳۴۲ نفر (۶۰/۳ درصد) از افراد شرکت کننده را دختر، ۲۲۲ نفر (۳۹/۲ درصد) پسر و ۳ نفر (۰/۵ درصد) جنسیت نامشخص تشکیل می‌دادند.

جدول ۱ شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. نتایج مقدار کجی و کشیدگی جهت تشخیص نرمال بودن داده‌ها ارائه شده است و همانطور که پیداست در تمامی متغیرها، مقدار کجی و کشیدگی در بازه $+2$ و -2 قرار دارد و بیانگر انحراف نداشتن بیش از حد توزیع نمرات متغیرها از توزیع نرمال است. نتایج نشان داد که هیچ کدام از مقادیر آماره تحمل کوچکتر از حد مجاز $0/1$ و هیچ کدام از مقادیر عامل تورم واریانس بزرگتر از حد مجاز 10 نمی‌باشند. از آنجایی که وجود هم خطی چندگانه در متغیرهای پیش بین مشاهده نشد، می‌توان از آزمون‌های پارامتریک ضریب همبستگی پیرسون و مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده نمود و نتایج آن قابل اطمینان است. از آنجایی که آماره دوربین واتسون بین $1/5$ الی $2/5$ بود و این نشان‌دهنده‌ی استقلال خطاها است و می‌توان از مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده کرد. علاوه بر این از آنجایی که یکی از مفروضات مهم در معادلات ساختاری وجود روابط همبستگی معنادار بین متغیرهاست در جدول ۲ ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش آمده است.

همانطور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، مهارگری تلاشگر ($r = -0/52$ ، $p = 0/01$)، هویت اخلاقی ($r = -0/01$ ، $p = 0/01$) و گرایش به انتقام ($r = -0/59$ ، $p = 0/01$) با رفتارهای ضداجتماعی رابطه معنی‌دار دارند. همچنین بین مهارگری تلاشگر ($r = -0/41$ ، $p = 0/01$) و هویت اخلاقی ($r = -0/40$ ، $p = 0/01$) با گرایش به انتقام نیز رابطه معنادار مشاهده شد.

انتخاب کنند. نمره‌گذاری سؤالات به صورت (۱) کاملاً مخالفم، (۲) مخالف، (۳) نظری ندارم، (۴) موافق و (۵) کاملاً موافق می‌باشد. در ابتدای مقیاس، شرکت کنندگان دستورالعمل زیر را می‌خوانند: «در زیر مجموعه‌ای از عبارات ارائه می‌شود، لطفاً گزینه‌ای را که بهترین توصیف شماست را مشخص کنید». شرکت کنندگان در رضایت آگاهانه مطلع شدند که این تست برای ارزیابی نگرش‌های مختلف مربوط به تلاقی یا پاسخ به رفتارهای ناعادلانه است. در پژوهش Flores-Camacho et al (2022) روایی این مقیاس مناسب گزارش شد و پایایی از روش آلفای کرونباخ برای مؤلفه‌های کینه جویی، برنامه ریزی برای انتقام، توجیه انتقام و نمره کل به ترتیب برابر با $0/75$ ، $0/88$ ، $0/70$ و $0/87$ بدست آمد. همچنین، در پژوهش Taravian et al (2022) نیز پایایی نمره کل به روش آلفای کرونباخ و تنصیف به ترتیب برابر با $0/92$ و $0/90$ ، برای کینه جویی $0/79$ و $0/77$ ، برای برنامه ریزی برای انتقام $0/81$ و $0/79$ و برای توجیه انتقام $0/73$ و $0/63$ بدست آمد و روایی آن نیز مناسب گزارش شد.

پرسشنامه رفتارهای ضداجتماعی Burt & Donnellan (2009): این پرسشنامه توسط Burt & Donnellan (2009) برای سنجش رفتارهای ضداجتماعی ساخته شده است و در ایران برای اولین بار در پژوهش Taravian et al (2024) ترجمه شد. این مقیاس از ۳۲ گویه تشکیل شده که در یک مقیاس طیف لیکرت پنج درجه‌ای از هرگز (۱) تا تقریباً همیشه (۵) درجه بندی می‌شود. این مقیاس سه بُعد پرخاشگری فیزیکی (۱، ۷، ۴، ۱۰، ۱۳، ۱۶، ۱۹، ۲۲، ۲۵ و ۲۸)، پرخاشگری اجتماعی (۳، ۶، ۹، ۱۲، ۲۱، ۲۴، ۲۷، ۱۸، ۳۰ و ۳۲) و قانون شکنی (۲، ۵، ۸، ۱۱، ۱۴، ۱۷، ۲۰، ۲۳، ۲۶، ۳۱ و ۳۹) را می‌سنجد. Burt & Donnellan (2009) در پنج پژوهش روایی این مقیاس را مورد بررسی قرار دادند که در این پژوهش‌ها، روایی مقیاس مورد تأیید قرار گرفت. در پژوهش Taravian et al (2024) نیز روایی این پرسشنامه تأیید شد. همچنین آنان، ضرایب پایایی کل پرسشنامه رفتار ضداجتماعی به روش آلفای کرونباخ و تنصیف به ترتیب برابر با $0/88$ و $0/76$ ، برای پرخاشگری فیزیکی $0/87$ و $0/80$ ، پرخاشگری اجتماعی $0/65$ و $0/57$ و قانون شکنی $0/72$ و $0/52$ بدست آمد.

داده‌های جمع‌آوری شده در دو بخش آمار توصیفی و آمار استنباطی تحلیل شدند. در بخش توصیفی، میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر نمرات، چولگی و کشیدگی متغیرهای

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	حداقل نمره	حداکثر نمره	چولگی	کشییدگی
مهارگری تلاشگر	۶۶/۹۱	۱۳/۳۹	۲۳	۹۹	-۰/۱۶	-۰/۳۳
هویت اخلاقی	۴۱/۸۴	۹/۰۳	۱۱	۶۰	-۰/۲۶	-۰/۴۹
گرایش به انتقام	۲۷/۸۷	۱۱/۶۱	۱۱	۵۵	۰/۳۱	-۰/۷۹
رفتارهای ضداجتماعی	۵۶/۸۲	۲۱/۷۷	۳۲	۱۲۱	۰/۰۹	-۰/۳۲

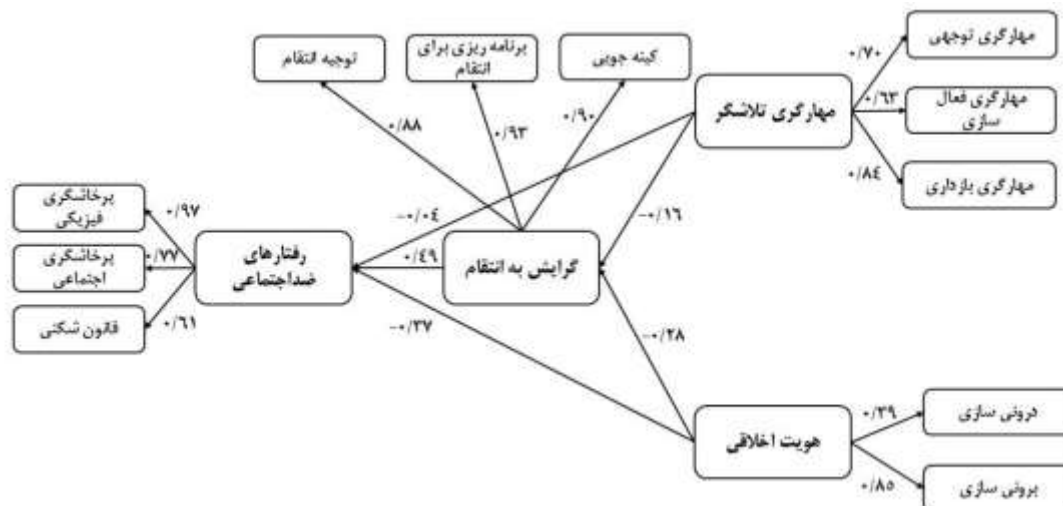
جدول ۲. ماتریس ضرایب همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	۴
۱. مهارگری تلاشگر	۱			
۲. هویت اخلاقی	۰/۷۶**	۱		
۳. گرایش به انتقام	-۰/۴۱**	-۰/۴۰**	۱	
۴. رفتارهای ضداجتماعی	-۰/۵۲**	-۰/۵۶**	۰/۵۹**	۱

شد. الگوی پیشنهادی پژوهش حاضر شامل چهار متغیر مهارگری تلاشگر، هویت اخلاقی، گرایش به انتقام و رفتارهای ضداجتماعی می‌باشد. پیش از بررسی ضرایب ساختاری، برازندگی الگوی اصلی مورد بررسی قرار گرفت. شکل ۲ الگوی پیشنهادی را در حالت استاندارد نشان می‌دهد.

جدول ۳ برازش الگوی پیشنهادی با داده‌ها براساس شاخص‌های برازندگی را نشان می‌دهد.

جهت ارزیابی الگوی پیشنهادی از الگوی معادلات ساختاری (SEM) استفاده شد. تمامی تحلیل‌ها با استفاده از نرم افزار Amos-24 انجام شد. جهت آزمون برازش الگوی پیشنهادی با داده‌ها از شاخص‌های مقدار مجذور کای (X^2)، شاخص هنجار شده مجذور کای (X^2/df)، شاخص نیکویی برازش (GFI)، شاخص نیکویی برازش تعدیل شده (AGFI)، شاخص برازندگی هنجار شده (NFI)، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)، شاخص برازندگی افزایشی (IFI) و جذر میانگین مجذورات خطای تقریب (RMSEA) استفاده

شکل ۲. الگوی پژوهش به همراه ضرایب استاندارد مسیرها

جدول ۳. برازش الگوی پیشنهادی با داده‌ها براساس شاخص‌های برازندگی

شاخص‌ها	X^2	df	X^2/df	GFI	AGFI	NFI	CFI	IFI	RMSEA
الگوی پیشنهادی	۸۲/۸۳	۳۶	۲/۳۰	۰/۹۷	۰/۹۵	۰/۹۸	۰/۹۸	۰/۹۸	۰/۰۴
مقادیر قابل قبول	-	-	>۲	>۰/۹۰	>۰/۹۰	>۰/۹۰	>۰/۹۰	>۰/۹۰	<۰/۰۸

برای بررسی برازش مدل فرضی، شاخص‌های برازش مجذور خی^۱ (X^2) و ریشه میانگین مجذورات خطای تقریب^۲ (RMSEA) که برای مدل‌های خوب کمتر از ۰/۰۵ و برای مدل‌های متوسط بین ۰/۰۵ تا ۰/۰۸ و برای مدل‌های ضعیف‌تر بالاتر از ۰/۱ است (Browne & Cudeck, 1992) بررسی شدند. براساس یک قاعده کلی، شاخص‌های برازندگی تطبیقی^۳ (CFI) و نیکویی برازش^۴ (GFI)، در مدل‌های خوب بین ۰/۹ تا ۰/۹۵ است. هرچه این مقدار به ۱ نزدیک‌تر باشد نشان از برازش بهتر مدل دارد (Kline, 2005). همانطور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، تمامی مقادیر در بازه مناسب قرار دارند؛ بنابراین، مدل پیشنهادی برازش قابل قبولی با داده‌ها دارد و تفاوت زیادی بین داده‌های مشاهده‌شده و داده‌های برآوردشده توسط مدل وجود ندارد. همچنین مقادیر شاخص‌های برازش نیکویی نیز نشان می‌دهند که مدل پیشنهادی به‌خوبی روابط بین متغیرها را تبیین می‌کند. در ادامه مسیرهای مستقیم مدل پیشنهادی کلی مورد بررسی قرار گرفت که یافته‌های آن در جدول ۴ ارائه شده است.

همانطور که در جدول ۴ ملاحظه می‌شود، اندازه اثر مسیرهای هویت اخلاقی به گرایش به انتقام ($p=0/01$)، $\beta=-0/34$ ، هویت اخلاقی به رفتارهای ضداجتماعی ($\beta=-0/34$)، گرایش به انتقام به رفتارهای

ضداجتماعی ($\beta=1/34$ ، $p=0/001$) معنی‌دار می‌باشد. همچنین ضرایب مسیرهای مهارگری تلاشگر به گرایش به انتقام ($\beta=-0/13$ ، $p=0/15$) و مهارگری تلاشگر به رفتارهای ضداجتماعی ($\beta=-0/09$ ، $p=0/73$) معنی‌دار نمی‌باشد.

در ادامه برای بررسی مسیرهای غیرمستقیم از روش بوت استرپ استفاده شد که نتایج در جدول ۵ نشان داده شده است.

همانطور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود اثر غیرمستقیم هویت اخلاقی به رفتارهای ضداجتماعی برابر با $-0/13$ می‌باشد. بدین معنا که هویت اخلاقی به‌طور غیرمستقیم و از طریق متغیر میانجی (گرایش به انتقام) به کاهش رفتارهای ضداجتماعی منجر می‌شود. این اثر منفی بیانگر آن است که هرچه هویت اخلاقی بیشتر باشد، از کاهش گرایش به انتقام، رفتارهای ضداجتماعی کاهش می‌یابد. همچنین، در این مسیر غیرمستقیم حد بالا و پایین، صفر را در بر نمی‌گیرد که به معنی آن است که این مسیر غیرمستقیم معنی‌دار می‌باشد. اما با توجه به اینکه سطح معنی‌داری مسیر غیرمستقیم مهارگری تلاشگر به رفتارهای ضداجتماعی برابر با $0/27$ می‌باشد و حد بالا و پایین صفر را در بر نمی‌گیرد، می‌توان نتیجه گرفت که این مسیر معنی‌دار نیست.

جدول ۴. ضرایب استاندارد و مسیرهای مستقیم مدل پیشنهادی پژوهش

مسیر	تخمین	ضرایب مسیر	خطای استاندارد	نسبت بحرانی	معناداری
هویت اخلاقی $\rightarrow$ گرایش به انتقام	-۰/۳۴	-۰/۲۸	۰/۱۳	-۲/۵۶	۰/۰۱
مهارگری تلاشگر $\rightarrow$ گرایش به انتقام	-۰/۱۳	-۰/۱۶	۰/۰۹	-۱/۱۴	۰/۱۵
هویت اخلاقی $\rightarrow$ رفتارهای ضداجتماعی	-۱/۲۶	-۰/۳۷	۰/۳۸	-۳/۲۹	۰/۰۰۱
مهارگری تلاشگر $\rightarrow$ رفتارهای ضداجتماعی	-۰/۰۹	-۰/۰۴	۰/۲۸	-۰/۳۴	۰/۷۳
گرایش به انتقام $\rightarrow$ رفتارهای ضداجتماعی	۱/۳۴	۰/۴۹	۰/۱۰	۱۲/۹۰	۰/۰۰۱

جدول ۵. نتایج بوت استرپ

مسیر	تخمین	حد بالا	حد پایین	سطح معنی‌داری
هویت اخلاقی به گرایش به انتقام به رفتارهای ضداجتماعی	-۰/۱۳	-۰/۰۵	-۰/۲۸	۰/۰۱
مهارگری تلاشگر به گرایش به انتقام به رفتارهای ضداجتماعی	-۰/۰۷	۰/۰۵	-۰/۱۵	۰/۲۷

8. Chi Square

8. Root Mean Square Error of Approximation

8. Comparative Fit Index

8. Goodness of Fit Index

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

یافته‌های پژوهش نشان داد گرایش به انتقام در رابطه بین هویت اخلاقی و رفتارهای ضداجتماعی نقش میانجی دارد. این یافته با بخشی از یافته‌های Shadjoo et al (2022)، Qamari-Givi et al (2020)، Moradi & Mohammadifar al (2014)، Yildiz et al (2018)، Barclay et al (2014) و Mrozinski & (2021) همسو می‌باشد. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت افراد با هویت اخلاقی ضعیف، متناسب از اصول اخلاقی و هنجارهای جامعه پیروی نکرده و تعهدی نسبت به رعایت اخلاقیات ندارند. این افراد، بدون در نظر گرفتن پیامدهای اخلاقی تصمیم‌های خود، دست به عمل می‌زنند. هویت اخلاقی، مانند راهنمایی است که به افراد می‌آموزد چگونه در موقعیت‌های مختلف رفتار کنند. بنابراین افرادی که هویت اخلاقی ضعیفی دارند، از چنین رهنمودهایی برخوردار نیستند و به احتمال زیاد درگیر رفتارهای ضداجتماعی می‌شوند (Hardy et al., 2015). افراد دارای هویت اخلاقی بالا، براساس اصول و ارزش‌های اخلاقی خود عمل می‌کنند. این می‌تواند به آنان کمک کند تا رفتارهای غیراخلاقی مانند انتقام جویی را تشخیص دهند و هنگامی که عوامل خارجی در تلاشند تا آنان را به سمت اینگونه رفتارها سوق دهند، هویت اخلاقی بالا به صورت یک مانع محافظ عمل می‌کند. گرایش به انتقام یک احساس قدرتمند است که می‌تواند فرد را به انجام اقدامات تهاجمی ترغیب کند (Li et al., 2020). اما افراد با هویت اخلاقی ضعیف، ارزش‌های اخلاقی در خودپنداره آن‌ها تجلی نیافته است و به دیگران با محبت، عدالت و بخشش نگاه نمی‌کنند. همچنین این افراد با فرد خطاکار، به طور سازنده و عادلانه رفتار نمی‌کنند و تلاش می‌کنند با انتقام جویی، آسیب وارد شده به خود را جبران کنند. این افراد، خودتنظیمی پایین‌تری داشته و درک نادرستی از دلایل و عواقب رفتار دیگران دارد و نمی‌توانند راه حل‌های سازنده برای حل تعارضات پیدا کنند، بنابراین تمایل به انتقام جویی دارند (Dou et al., 2024). تمایل به انتقام جویی عاطفه‌ی منفی را به واسطه‌ی افزایش تفکر منفی، حل مسئله‌ی ناکارآمد، تداخل با رفتار هدفمند و کاهش حمایت اجتماعی تشدید و تداوم می‌بخشد. در واقع گرایش به انتقام، افراد را برای درگیر شدن در رفتارهای ضداجتماعی برای تنظیم عاطفه‌ی منفی برانگیخته می‌کند (Whipp et al., 2019). افرادی که سابقه قربانی شدن یا تجارب آسیب‌زا در گذشته دارند، تمایل بیشتری به انتقام جویی و رفتار ضداجتماعی دارند. این نشان می‌دهد که

تجربه آسیب یا بی‌عدالتی ممکن است میل به انتقام را تقویت کند که به نوبه خود منجر به رفتار ضداجتماعی به عنوان ابزاری برای تلافی یا تسلط می‌شود. تمایل به انتقام جویی اغلب ناشی از احساس خشم، رنجش یا میل به تلافی است. این احساسات منفی می‌تواند رفتار ضداجتماعی را تحریک کند، زیرا افراد ممکن است اعمال خود را توجیه کنند و یا به رفاه یا حقوق دیگران توجه چندانی نکنند. آن‌ها ممکن است بدون در نظر گرفتن عواقب رفتار خود به صورت تکانشی عمل کنند و به اعمالی روی بیاورند که هم برای خودشان و هم برای اطرافیان‌شان مضر است. زمانی که فردی انگیزه برای انتقام گیری داشته باشد، ممکن است کنترل کاملی بر رفتار خود نداشته باشد و این عدم کنترل منجر به رفتارهای ضداجتماعی مانند پرخاشگری می‌شود (Makinde et al., 2018).

دیگر یافته پژوهش حاکی از این بود که گرایش به انتقام در رابطه مهارگری تلاشگر و رفتارهای ضداجتماعی نقش واسطه‌ای ندارد. این یافته با بخشی از یافته‌های Langroude et al (2018)، Purwono et al (2019) و پژوهش Balliet & Pronk (2016) ناهمسو و با بخشی از یافته‌های Qamari-Dyduch-Hazar & Mrozinski (2014) Givi et al (2021) همسو می‌باشد. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت مهارگری تلاشگر تنها یکی از عواملی است که می‌تواند رفتارهای ضداجتماعی را پیش‌بینی کند، اما عوامل دیگری نیز بر این رفتارها تأثیرگذارند. به‌طور کلی، رفتارهای انسانی پیچیده هستند و تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل گوناگون قرار می‌گیرند. بنابراین، مهارگری تلاشگر به‌تنهایی قادر به توضیح یا پیش‌بینی این رفتارها نیست. به عنوان مثال، شرایط محیطی مانند فشارهای اجتماعی، تحولات اجتماعی و اقتصادی، و همچنین فرهنگ و ارزش‌های حاکم بر جامعه تأثیرات عمیقی بر رفتارهای انسان دارند. فشارهای اجتماعی به‌ویژه می‌توانند منجر به بروز رفتارهای ضداجتماعی شوند، زیرا افراد گاهی برای کسب پذیرش گروهی و اجتماعی، دست به رفتارهای ناپسند می‌زنند. علاوه بر این، عوامل فرهنگی مانند باورها، رسوم و نُرُم‌های موجود در جامعه تعیین می‌کنند که چه رفتاری مورد تأیید قرار می‌گیرد و چه رفتاری ناپسند شمرده می‌شود؛ این عوامل می‌توانند دیدگاه فرد نسبت به رفتارهای اجتماعی را دگرگون کنند. از طرفی، عوامل اجتماعی شامل ساختارهای اجتماعی، روابط بین افراد و فشارهای گروهی نیز به شکل مستقیمی بر الگوهای رفتاری تأثیر می‌گذارند؛ به عنوان مثال، افراد در محیط‌هایی با روابط اجتماعی ضعیف یا پرتنش ممکن

است بیشتر در معرض رفتارهای ضداجتماعی قرار گیرند. همچنین، عوامل زیست محیطی نظیر وضعیت فیزیکی محیط زندگی، کیفیت هوای اطراف، دسترسی به فضاهای سبز و شرایط زندگی در مناطق شهری یا روستایی، می‌تواند روحیه و سلامت روانی افراد را تحت تأثیر قرار داده و به‌طور غیرمستقیم بر رفتارهای اجتماعی تأثیرگذار باشند. در نتیجه، برای درک کامل رفتارهای انسانی و علل آن‌ها، لازم است به این مجموعه عوامل (فردی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی) و تعاملات پیچیده میان آن‌ها توجه شود تا تصویری جامع و دقیق از عوامل تأثیرگذار بر این رفتارها به دست آید (Jaffee et al., 2004; Luthar et al., 2000).

از طرف دیگر، مهارگری تلاشگر از طریق گرایش به انتقام نمی‌تواند با رفتارهای ضداجتماعی رابطه غیرمستقیم داشته باشد. مهارگری تلاشگر به توانایی فرد در کنترل هیجانات و رفتارهای آنی اشاره دارد، اما نمی‌تواند به‌تنهایی پیش‌بینی‌کننده مناسبی برای گرایش به انتقام باشد. رفتارهای انتقام‌جویانه معمولاً تحت تأثیر مجموعه‌ای پیچیده از عوامل از جمله هیجانات قوی مانند خشم و احساس بی‌عدالتی، باورها و ارزش‌های فردی، و همچنین شرایط اجتماعی و فرهنگی قرار دارند. احساس بی‌عدالتی و خشم می‌تواند خودمهارگری را تضعیف کرده و فرد را به سمت رفتارهای تلافی‌جویانه سوق دهد، حتی اگر در حالت عادی توانایی کنترل خود را داشته باشد. برخی افراد انتقام را پاسخی مشروع به ظلم می‌دانند و حتی با وجود مهارگری، به این رفتار روی می‌آورند. فشارهای اجتماعی نیز می‌تواند فرد را به انتقام سوق دهند، به‌ویژه در جوامعی که انتقام به‌عنوان واکنش قابل‌قبول در برابر بی‌احترامی تلقی می‌شود. در نهایت، شخصیت و تجربه افراد نیز می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در این زمینه داشته باشد. اما افرادی که گرایش به انتقام کمتر و بخشش بیشتری دارند، در برابر آسیب‌های وارده از سوی دیگران کمتر حساسیت نشان می‌دهند و برای جبران این آسیب‌ها احساس خشم و کینه مفرط نکرده و از رفتارهای ضداجتماعی مانند مجازات عامل آسیب، شکستن قوانین و خشونت استفاده نمی‌کنند. وقتی افراد به راه‌های بخشش دسترسی داشته باشند، به آن‌ها اجازه داده می‌شود تا انتخاب‌های بهتری در مورد زندگی خود داشته باشند تمامی موارد گفته شده، از مشارکت آن‌ها در جرم و جنایت جلوگیری می‌کند. ارزش اصلی بخشش این است که احساسات تلخ، رنجش و خشم را رها کنند. نزدیک نگه داشتن این احساسات باعث می‌شود افراد احساس کنند قربانی هستند که

در نهایت می‌تواند منجر به پرخاشگری بیشتر ناشی از ناامیدی شود. بنابراین، رهایی از بار آن احساسات منفی از طریق بخشش، این امکان فراهم می‌شود که با اطرافیان منطقی‌تر و بخشنده‌تر باشند و فضایی به دور از خصومت ایجاد کنند (Dodge et al., 2008).

نتایج پژوهش حاضر با محدودیت‌هایی همراه است. با توجه به اینکه این پرسشنامه در دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم شهر شیراز انجام شده است، باید در تعمیم نتایج احتیاط‌های لازم را به عمل آورد. کاربرد یافته‌های این پژوهش برای دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت، توجه بیشتر به مسائل تحول اخلاقی در سطح جامعه‌ی دانش‌آموزی و ساخت بیشتر شرایط حاکم بر دانش‌آموزان است. بدون شک مسئله‌ی اخلاق از مهم‌ترین مسائل حال حاضر در جامعه‌ی ماست و بیشتر مشکلات نوجوانان و حتی بزرگسالان از عدم توجه به این مقوله نشأت می‌گیرد. معلمان و مدیران در مدارس می‌توانند با آگاهی از راه‌های اندازه‌گیری ویژگی‌های مختلف اخلاقی و به کارگیری آن‌ها در مدارس و مقایسه‌ی آن‌ها با معیارهای استاندارد، به راه‌های مناسب برای افزایش سطح کارکرد اخلاقی دانش‌آموزان دست پیدا کنند. با توجه به اینکه نتایج پژوهش نشان داد هویت اخلاقی قوی منجر به کاهش رفتارهای ضداجتماعی می‌شود، می‌توان پیشنهاد کرد برخی از فنون افزایش هویت اخلاقی در برنامه‌های درسی گنجانده شود. به عنوان مثال با گنجانیدن مفاهیم اخلاقی در درس ادبیات، تاریخ، علوم اجتماعی و حتی درس علمی به گونه‌ای که مفاهیم اخلاقی و اجتماعی را در قالب مثال‌های واقعی، داستان‌های تاریخی و مباحث موردی بیان کند، دانش‌آموزان با ارزش‌های اخلاقی آشنا شده و آن‌ها را در زندگی روزمره به کار گیرند. همچنین پیشنهاد می‌شود با ایجاد و ارائه کلیپ‌ها و بروشورهایی در سطح جامعه، افراد با ویژگی‌های شخصیتی انتقام جو تشویق به مراجعه به مراکز روانشناختی جهت افزایش بخشش‌گرایی در آن‌ها شوند.

تعارض منافع

نویسندگان تعارض منافع ندارند.

سپاسگذاری

نویسندگان از تمام کسانی که آنان را در انجام پژوهش حاضر یاری نمودند، کمال تشکر و قدردانی را دارند.

منابع

- Acosta, M., Pirani, S., Garcia, A., Wainwright, K., & Osman, A. (2020). Evaluation of the psychometric properties of the Multidimensional Revenge Attitudes Inventory-21. *Psychological assessment*, 32(12), 1172-1183. <http://dx.doi.org/10.1037/pas0000951>
- Akhondi M, Moradinasab M, Boloorsaz-Mashhadi H, Ehsanpour F, Poraghaiee S. (2020). The Prediction of Marital Forgiveness based on Emotional Regulation, Attachment to God and Religion-based Coping Strategy in Women with Domestic Violence Experience. *Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat*, 6(2), 115-128. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v6i2.22964>
- Álvarez-García, D., González-Castro, P., Núñez, J. C., Rodríguez, C., & Cerezo, R. (2019). Impact of family and friends on antisocial adolescent behavior: The mediating role of impulsivity and empathy. *Frontiers in psychology*, 10, 2071. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02071>
- Aquino, K., & Reed II, A. (2002). The self-importance of moral identity. *Journal of personality and social psychology*, 83(6), 1423-1440. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.83.6.1423>
- Bakker, M. P., Ormel, J., Verhulst, F. C., & Oldehinkel, A. J. (2011). Adolescent family adversity and mental health problems: the role of adaptive self-regulation capacities. The TRAILS study. *Journal of abnormal child psychology*, 39(3), 341-350. <https://doi.org/10.1007/s10802-010-9470-6>
- Balliet, D., & Pronk, T. M. (2013). Personality, self-control, and welfare-tradeoff ratios in revenge and forgiveness. *Behavioral and Brain Sciences*, 36(1), 16-75. <https://doi.org/10.1017/s0140525x12000349>
- Barclay, L. J., Whiteside, D. B., & Aquino, K. (2014). To avenge or not to avenge? Exploring the interactive effects of moral identity and the negative reciprocity norm. *Journal of business ethics*, 121, 15-28. <https://doi.org/10.1007/s10551-013-1674-6>
- Barriga, A. Q., Morrison, E. M., Liau, A. K., & Gibbs, J. C. (2001). Moral cognition: Explaining the gender difference in antisocial behavior. *Merrill-Palmer Quarterly*, 47(4), 532-562. <https://doi.org/10.1353/mpq.2001.0020>
- Baumeister, R. F., & Heatherton, T. F. (1996). Self-regulation failure: An overview. *Psychological inquiry*, 7(1), 1-15. https://doi.org/10.1207/s15327965pli0701_1
- Bishop D, & Rutter M. (2008). Neurodevelopmental disorders: conceptual issues. In M Rutter, DVM Bishop, DS Pine, S Scott, J Stevenson, E Taylor, A Thapar (Eds.), *Rutter's Child and Adolescent Psychiatry* (pp. 32-41). Oxford, UK: Blackwell.
- Boegershausen, J., Aquino, K., & Reed II, A. (2015). Moral identity. *Current Opinion in Psychology*, 6(1), 162-166. <http://dx.doi.org/10.1016/j.copsyc.2015.07.017>
- Boegershausen, J., Aquino, K., & Reed II, A. (2015). Moral identity. *Current Opinion in Psychology*, 6(1), 162-166. <http://dx.doi.org/10.1016/j.copsyc.2015.07.017>
- Boyer, T. W. (2006). The development of risk-taking: A multi-perspective review. *Developmental review*, 26(3), 291-345. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2006.05.002>
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1992). Alternative ways of assessing model fit. *Sociological methods & research*, 21(2), 230-258. <https://doi.org/10.1177/0049124192021002005>
- Buckner, J. C., Mezzacappa, E., & Beardslee, W. R. (2009). Self-regulation and its relations to adaptive functioning in low income youths. *American Journal of Orthopsychiatry*, 79(1), 19-30. <https://doi.org/10.1037/a0014796>
- Burnette, J. L., Davisson, E. K., Finkel, E. J., Van Tongeren, D. R., Hui, C. M., & Hoyle, R. H. (2014). Self-control and forgiveness: A meta-analytic review. *Social Psychological and Personality Science*, 5(4), 443-450. <https://doi.org/>

- 10.1177/1948550613502991
- Burt, S. A., & Donnellan, M. B. (2009). Development and validation of the Subtypes of Antisocial Behavior Questionnaire. *Aggressive Behavior: Official Journal of the International Society for Research on Aggression*, 35(5), 376-398. <https://doi.org/10.1002/ab.20314>
- Burt, S. A., & Donnellan, M. B. (2009). Development and validation of the Subtypes of Antisocial Behavior Questionnaire. *Aggressive Behavior: Official Journal of the International Society for Research on Aggression*, 35(5), 376-398. <https://doi.org/10.1002/ab.20314>
- Bushman, B. J., & Anderson, C. A. (2001). Is it time to pull the plug on hostile versus instrumental aggression dichotomy?. *Psychological review*, 108(1), 273. <https://doi.org/10.1037/0033-295x.108.1.273>
- Caspi A, Wright BRE, Moffitt TE, Silva PA. (1998). Early failure in the labor market: childhood and adolescent predictors of unemployment in the transition to adulthood. *Am Sociol Rev*, 63(3), 424–451. <https://doi.org/10.2307/2657557>
- Chester, D. S., & DeWall, C. N. (2016). The pleasure of revenge: retaliatory aggression arises from a neural imbalance toward reward. *Social cognitive and affective neuroscience*, 11(7), 1173-1182. <https://doi.org/10.1093%2Fscan%2Fnsv082>
- Cheung, T. T., Gillebaart, M., Kroese, F., & De Ridder, D. (2014). Why are people with high self-control happier? The effect of trait self-control on happiness as mediated by regulatory focus. *Frontiers in psychology*, 5, 722. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2014.00722>
- Choe, S. Y., & Read, S. J. (2019). Perceived parental psychological control has indirect effects on aggression via need satisfaction and motivation for revenge. *Journal of social and personal relationships*, 36(9), 2857-2879. <https://doi.org/10.1177/0265407518796325>
- Cipriano, E. A., & Stifter, C. A. (2010). Predicting preschool effortful control from toddler temperament and parenting behavior. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 31(3), 221-230. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2010.02.004>
- Colby, A., & Damon, W. (1992). *Some do care: Contemporary lives of moral commitment*. New York, NY: Free Press.
- Costello, E. J., & Angold, A. (2000). *Bad behavior: An historical perspective on disorders of conduct*. In J. Hill & B. Maughan (Eds.), *Conduct disorders in childhood and adolescence* (pp. 1–31). Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Crocetti, E., Van der Graaff, J., Moscatelli, S., Keijsers, L., Koot, H. M., Rubini, M., ... & Branje, S. (2016). A longitudinal study on the effects of parental monitoring on adolescent antisocial behaviors: The moderating role of adolescent empathy. *Frontiers in psychology*, 7, 1726. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.01726>
- Delalatgar Langroude K, Hosseinkhanzadeh A A, Taher M, Mojarad A. (2018). The Role of Emotionality and Self-control Ability in Explaining Risk Behaviors in Students . *J Child Ment Health*, 5 (1), 25-35. [In Persian] <http://childmentalhealth.ir/article-1-273-fa.html>
- DeLisi, M., & Vaughn, M. G. (2015). Ingredients for criminality require genes, temperament, and psychopathic personality. *Journal of Criminal Justice*, 43(4), 290-294. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2015.05.005>
- Dodge, K. A. (1991). *The structure and function of reactive and proactive aggression*. In D. J. Pepler, & K. H. Rubin (Eds.), *The development and treatment of childhood aggression* (pp. 201–218). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Dodge, K. A., Coie, J. D., Lynam, D., Damon, W., Lerner, R. M., & Eisenberg, N. (2008). Aggression and antisocial behavior in youth. *Child and adolescent development: An advanced course*, 437-472.
- Dou, K., Chen, L. Y., Li, Y. Y., Lin, X. Q.,

- Yuan, X. Q., & Li, J. B. (2024). The longitudinal associations between nonviolent/violent stressful life events, moral disengagement, and online aggression in Chinese young people through the lens of general aggression model. *Psychology of Violence*, 14(5), 364-372. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/vio0000533>
- Dyduch-Hazar, K., & Mrozinski, B. (2021). Opposite associations of collective narcissism and in-group satisfaction with intergroup aggression via belief in the hedonistic function of revenge. *Plos one*, 16(3), e0247814. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0247814>
- Ellis, L. K., & Rothbart, M. K. (2001). *Revision of the early adolescent temperament questionnaire*. In Poster presented at the 2001 biennial meeting of the society for research in child development, Minneapolis, Minnesota.
- Elshout, M., Nelissen, R. M., & Van Beest, I. (2015). A prototype analysis of vengeance. *Personal Relationships*, 22(3), 502-523. <https://doi.org/10.1111/pere.12092>
- Elster, J. (1990). Norms of revenge. *Ethics*, 100(4), 862-885. <https://doi.org/10.1086/293238>
- Evans, D. E., & Rothbart, M. K. (2007). Developing a model for adult temperament. *Journal of research in personality*, 41(4), 868-888. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2006.11.002>
- Evans, D. E., & Rothbart, M. K. (2007). Developing a model for adult temperament. *Journal of research in personality*, 41(4), 868-888. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2006.11.002>
- Evans-Chase, M. (2014). Addressing trauma and psychosocial development in juvenile justice-involved youth: A synthesis of the developmental neuroscience, juvenile justice and trauma literature. *Laws*, 3(4), 744-758. <https://doi.org/10.3390/laws3040744>
- Evans-Chase, M., & Zhou, H. (2014). A systematic review of the juvenile justice intervention literature: What it can (and cannot) tell us about what works with delinquent youth. *Crime & Delinquency*, 60(3), 451-470. <https://doi.org/10.1177/001128712466931>
- Fergusson, D. M., John Horwood, L., & Ridder, E. M. (2005). Show me the child at seven: the consequences of conduct problems in childhood for psychosocial functioning in adulthood. *Journal of child psychology and psychiatry*, 46(8), 837-849. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2004.00387.x>
- Finkel, E. J., and Campbell, W. K. (2001). Self-control and accommodation in close relationships: an interdependence analysis. *J. Personal. Soc. Psycho.* 81, 263-277. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.81.2.263>
- Flores-Camacho, A. L., Castillo-Verdejo, D. L., & Penagos-Corzo, J. C. (2022). Development and Validation of a Brief Scale of Vengeful Tendencies (BSVT-11) in a Mexican Sample. *Behavioral Sciences*, 12(7), 215. <https://doi.org/10.3390/bs12070215>
- Flores-Camacho, A. L., Castillo-Verdejo, D. L., & Penagos-Corzo, J. C. (2022). Development and Validation of a Brief Scale of Vengeful Tendencies (BSVT-11) in a Mexican Sample. *Behavioral Sciences*, 12(7), 215. <https://doi.org/10.3390/bs12070215>
- Fluck, J. (2017). Why do students bully? An analysis of motives behind violence in schools. *Youth & Society*, 49(5), 567-587. <https://doi.org/10.1177/0044118X14547876>
- Frimer, J. A., & Walker, L. J. (2009). Reconciling the self and morality: An empirical model of moral centrality development. *Developmental Psychology*, 45(6), 1669-1681. <https://doi.org/10.1037/a0017418>
- Garson, G. D. (2007). *Testing of assumptions*. Retrieved from: <http://www2.chass.ncsu.edu/garson/pa765/assumpt.htm>
- Ghamary, H., Sadeghi, M., & Nader Pileh Rood, M. (2014). Bkshshdrmany check the internal and external control anger teenage boys juvenile institution in Tehran. *Crime Prevention Studies*,

- 1393(30), 97-120. [In Persian] http://cps.jrl.police.ir/article_13619.html
- Gordon, J. A., Diehl, R. L., & Anderson, L. (2012). Does ADHD matter? Examining attention deficit and hyperactivity disorder on the likelihood of recidivism among detained youth. *Journal of Offender Rehabilitation*, 51(8), 497-518. <https://doi.org/10.1080/10509674.2012.702714>
- Gottfredson, M. R., & Hirschi, T. (1990). *A general theory of crime*. Stanford University Press. <https://doi.org/10.1515/9781503621794>
- Hardy, S. A. (2006). Identity, reasoning, and emotion: An empirical comparison of three sources of moral motivation. *Motivation and Emotion*, 30(3), 205-213. <https://doi.org/10.1007/s11031-006-9034-9>
- Hardy, S. A., & Carlo, G. (2011). Moral identity: What is it, how does it develop, and is it linked to moral action?. *Child development perspectives*, 5(3), 212-218. <https://doi.org/10.1111/j.1750-8606.2011.00189.x>
- Hardy, S. A., Bean, D. S., & Olsen, J. A. (2015). Moral identity and adolescent prosocial and antisocial behaviors: Interactions with moral disengagement and self-regulation. *Journal of youth and adolescence*, 44(8), 1542-1554. <https://doi.org/10.1007/s10964-014-0172-1>
- Hardy, S. A., Bhattacharjee, A., Reed II, A., & Aquino, K. (2010). Moral identity and psychological distance: The case of adolescent parental socialization. *Journal of adolescence*, 33(1), 111-123. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2009.04.008>
- Hardy, S. A., Krettenauer, T., & Hunt, N. (2020). *Moral identity development*. In L. A. Jensen (Ed.), *The Oxford handbook of moral development: An interdisciplinary perspective* (pp.128-144). Oxford University Press.
- Hardy, S. A., Walker, L. J., Olsen, J. A., Woodbury, R. D., & Hickman, J. R. (2014). Moral identity as moral ideal self: links to adolescent outcomes. *Developmental psychology*, 50(1), 45-57. <http://dx.doi.org/10.1037/a0033598>
- Heatherton, T. F., & Baumeister, R. F. (1996). Self-regulation failure: Past, present, and future. *Psychological inquiry*, 7(1), 90-98. https://doi.org/10.1207/s15327965pli0701_20
- Hertz, S. G., & Krettenauer, T. (2016). Does moral identity effectively predict moral behavior?: A meta-analysis. *Review of General Psychology*, 20(2), 129-140. <https://doi.org/10.1037/gpr0000062>
- Hofmann, W., Friese, M., & Strack, F. (2009). Impulse and self-control from a dual-systems perspective. *Perspectives on psychological science*, 4(2), 162-176. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6924.2009.01116.x>
- Jackson, J. C., Choi, V. K., & Gelfand, M. J. (2019). Revenge: A multilevel review and synthesis. *Annual Review of Psychology*, 70, 319-345. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010418-103305>
- Jacoby, S. (1983). *Wild Justice: The evolution of Revenge*. New York: Harper and Row.
- Jaffee, S. R., Caspi, A., Moffitt, T. E., Polo-Tomas, M., Price, T. S., & Taylor, A. (2004). The limits of child effects: evidence for genetically mediated child effects on corporal punishment but not on physical maltreatment. *Developmental psychology*, 40(6), 1047-1058. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.40.6.1047>
- Jaffee, S. R., Caspi, A., Moffitt, T. E., Polo-Tomas, M., Price, T. S., & Taylor, A. (2004). The limits of child effects: evidence for genetically mediated child effects on corporal punishment but not on physical maltreatment. *Developmental psychology*, 40(6), 1047. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.40.6.1047>
- Kaplan, H. I., Sadock, B. J. (2015). *Kaplan & Sadock's synopsis of psychiatry: behavioral sciences/clinical psychiatry* (Vol. 2015, pp. 648-655). Philadelphia: Wolters Kluwer.
- Keramati, H., Motaharnejad, E., Kadivar, P., & Arabzade, M. (2021). Investigating of factor structure, validity and reliability of the Effortful Control Scale (ECS) in Iranian adolescents. *Journal of*

- Psychological Science, 20(102), 837-848. [In Persian] <http://dorl.net/dor/20.1001.1.17357462.1400.20.102.12.9>
- King, K. M., Lengua, L. J., & Monahan, K. C. (2013). Individual differences in the development of self-regulation during pre-adolescence: Connections to context and adjustment. *Journal of abnormal child psychology*, 41(1), 57-69. <https://doi.org/10.1007/s10802-012-9665-0>
- Kivivuori, J., Savolainen, J., & Aaltonen, M. (2016). The revenge motive in delinquency: Prevalence and predictors. *Acta sociologica*, 59(1), 69-84. <https://doi.org/10.1177/0001699315607969>
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practices of structural equation modeling* (2nd Eds.). New York: Guilford.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practices of structural equation modeling* (2nd Eds.). New York: Guilford.
- Kochanska, G., & Knaack, A. (2003). Effortful control as a personality characteristic of young children: Antecedents, correlates, and consequences. *Journal of personality*, 71(6), 1087-1112. <https://doi.org/10.1111/1467-6494.7106008>
- Lajunen, T., & Summala, H. (2003). Can we trust self-reports of driving? Effects of impression management on driver behaviour questionnaire responses. *Transportation research part F: traffic psychology and behaviour*, 6(2), 97-107. [https://doi.org/10.1016/S1369-8478\(03\)00008-1](https://doi.org/10.1016/S1369-8478(03)00008-1)
- Lefranc, S. (2017). La venganza de las víctimas. *Revista de estudios sociales*, (59), 140-144. <https://dx.doi.org/10.7440/res59.2017.12>
- Lengua, L. J. (2002). The contribution of emotionality and self-regulation to the understanding of children's response to multiple risk. *Child development*, 73(1), 144-161. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00397>
- Li, J., Du, Q., & Gao, X. (2020). Adolescent aggression and violent video games: The role of moral disengagement and parental rearing patterns. *Children and Youth Services Review*, 118, 105370. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105370>
- Liu, H., & Li, H. (2020). Self-control modulates the behavioral response of interpersonal forgiveness. *Frontiers in Psychology*, 11, 472. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00472>
- Luthar, S. S., Cicchetti, D., & Becker, B. (2000). The construct of resilience: A critical evaluation and guidelines for future work. *Child development*, 71(3), 543-562. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00164>
- Luthar, S. S., Cicchetti, D., & Becker, B. (2000). The construct of resilience: A critical evaluation and guidelines for future work. *Child development*, 71(3), 543-562. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00164>
- Lyons, J.S., Baerger, D.R., Quigley, P., Erlich, J., & Griffin, E. (2001). Mental health service needs of juvenile offenders: A comparison of detention, incarceration, and treatment settings. *Children's Services: Social Policy, Research, and Practice*, 4(2), 69-85. https://doi.org/10.1207/S15326918CS0402_2
- Majdabadi, Z. (2017). Factor structure and internal consistency of a moral identity scale. *Developmental Psychology: Iranian Psychologists*, 14(54), 147-153. [In Persian] <https://sanad.iau.ir/Journal/jip/Article/1054619/FullText>
- Makinde, O., Österman, K., & Björkqvist, K. (2018). The association between sleep deprivation, aggression, and antisocial behavior in adolescents in Ejigbo, Lagos, Nigeria. *European Journal of Interdisciplinary Studies*, 8(2), 137-144. <https://doi.org/10.26417/ejis.v4i1.p154-158>
- Moradi, A., & Mohammadifar, N. (2020). An Examination of the Effect of Moral Values on People's Desire for Benevolent Behaviors in the Context of the Corona Virus Case study: Kermanshah. *Journal of Islam and Social Studies*, 8(31), 149-182. <https://doi.org/10.22081/jiss.2021.58974.1706>

- Odgers, C.L., Moffitt, T.E., Broadbent, J.M., Dickson, N., Hancox, R.J., Harrington, H., et al. (2008). Female and male antisocial trajectories: From childhood origins to adult outcomes. *Development and Psychopathology*, 20(2), 673-716. <https://doi.org/10.1017/S0954579408000333>
- Pozzoli, T., Gini, G., & Thornberg, R. (2016). Bullying and defending behavior: The role of explicit and implicit moral cognition. *Journal of school psychology*, 59, 67-81. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2016.09.005>
- Pratt, M. W., Arnold, M. L., & Lawford, H. (2009). *Growing towards care: A narrative approach to prosocial moral identity and generativity of personality in emerging adulthood*. In D. Narvaez & D. K. Lapsley (Eds.), *Personality, identity, and character: Explorations in moral psychology* (pp. 295-315). New York, NY: Cambridge University Press.
- Pratt, M. W., Hunsberger, B., Pancer, S. M., & Alisat, S. (2003). A longitudinal analysis of personal values socialization: Correlates of a moral self-ideal in late adolescence. *Social development*, 12(4), 563-585. <https://doi.org/10.1111/1467-9507.00249>
- Pronk, T. M., & Righetti, F. (2015). How executive control promotes happy relationships and a well-balanced life. *Current Opinion in Psychology*, 1, 14-17. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2014.11.016>
- Pronk, T. M., Karremans, J. C., Overbeek, G., Vermulst, A. A., & Wigboldus, D. H. (2010). What it takes to forgive: When and why executive functioning facilitates forgiveness. *Journal of personality and social psychology*, 98(1), 119. <https://doi.org/10.1037/a0017875>
- Purwono, U., French, D. C., Eisenberg, N., & Christ, S. (2019). Religiosity and effortful control as predictors of antisocial behavior in Muslim Indonesian adolescents: Moderation and mediation models. *Psychology of Religion and Spirituality*, 11(1), 55-64. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/rel0000178>
- Qamari-Givi, H., Sadeqi, M., & Nader-Pilehroud, M. (2014). The effect of forgiveness therapy on internal and external anger control among adolescent boys in Tehran Juvenile Correction and Rehabilitation Center. *Crime Prevention Studies*, 30(9), 97-120. [In Persian]
- Raine, A. (2008). From genes to brain to antisocial behavior. *Current Directions in Psychological Science*, 17(5), 323-328. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8721.2008.00599.x>
- Restubog, S. L. D., Zagenczyk, T. J., Bordia, P., Bordia, S., & Chapman, G. J. (2015). If you wrong us, shall we not revenge? Moderating roles of self-control and perceived aggressive work culture in predicting responses to psychological contract breach. *Journal of Management*, 41(4), 1132-1154. <https://doi.org/10.1177/0149206312443557>
- Roose, A., Bijttebier, P., Van der Oord, S., Claes, L., & Lilienfeld, S. O. (2013). Psychopathic traits in youth and associations with temperamental features: Results from a performance-based measure. *Journal of Individual Differences*, 34(1), 1-7. <https://doi.org/10.1027/1614-0001/a000090>
- Rothbart, M. K. (2011). *Becoming who we are: Temperament and personality in development*. New York, NY: Guilford Press.
- Rothbart, M. K., & Bates, J. E. (2006). *Temperament*. In W. Damon, & N. Eisenberg (Eds.), *Handbook of child psychology: Vol. 3. Social, emotional, and personality development* (6th ed., pp. 105-176). New York: Wiley.
- Saadu, U. T. (2024). Teachers' knowledge and use of multiple disciplinary measures in curbing pupils' antisocial behaviour. *ASEAN Journal of Community and Special Needs Education*, 3(1), 29-40.
- Shadjoo, R., Ghanbaripناه, A., Dortaj, F., & Ghasemi, M. (2022). Structural model of self-defeating behaviors based on the basic psychological needs, moral identity and emotional self-awareness of young girls. *Journal of Applied Family*

- Therapy*, 3(3), 263-279. [In Persian] <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.2717243.0.1401.3.3.15.7>
- Stevenson, J. I. M., & Goodman, R. (2001). Association between behaviour at age 3 years and adult criminality. *The British Journal of Psychiatry*, 179(3), 197-202. <https://doi.org/10.1192/bjp.179.3.197>
- Stoiber, K. C., & Good, B. (1998). Risk and resilience factors linked to problem behavior among urban, culturally diverse adolescents. *School Psychology Review*, 27(3), 380-397. <https://doi.org/10.1080/02796015.1998.12085923>
- Sulik, M. J., Huerta, S., Zerr, A. A., Eisenberg, N., Spinrad, T. L., Valiente, C., ... & Taylor, H. B. (2010). The factor structure of effortful control and measurement invariance across ethnicity and sex in a high-risk sample. *Journal of psychopathology and behavioral assessment*, 32(1), 8-22. <https://doi.org/10.1007/s10862-009-9164-y>
- Tangney, J. P., Baumeister, R. F., & Boone, A. L. (2004). High self-control predicts good adjustment, less pathology, better grades, and interpersonal success. *Journal of personality*, 72(2), 271-324. <https://doi.org/10.1111/j.0022-3506.2004.00263.x>
- Taravian S, Nikdel F, Taghvaei Nia A. (2024). Examining the Psychometric Indicators of Antisocial Behavior Questionnaire in Iranian Teenagers. *RBS*, 22 (2), 288-300. <http://rbs.mui.ac.ir/article-1-1725-fa.html>
- Taravian, S.; Nikdel, F.; Taghvaei Nia, A. (2023). *Investigating the Mediating Role of Empathy and Vengeful Tendencies in the Relationship Between Moral Identity and Effortful Control with Antisocial Behaviors in High School Students of Shiraz*. Master's Thesis, Yasuj University, Faculty of Humanities. [In Persian]
- Teng, Z., Nie, Q., Zhu, Z., & Guo, C. (2020). Violent video game exposure and (Cyber) bullying perpetration among Chinese youth: The moderating role of trait aggression and moral identity. *Computers in Human Behavior*, 104, 106193. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2019.106193>
- Thornberg, R., Wänström, L., Pozzoli, T., & Hong, J. S. (2019). Moral disengagement and school bullying perpetration in middle childhood: A short-term longitudinal study in Sweden. *Journal of school violence*, 18(4), 585-596. <https://doi.org/10.1080/15388220.2019.1636383>
- Vohs, K. D., & Heatherton, T. F. (2000). Self-regulatory failure: A resource-depletion approach. *Psychological science*, 11(3), 249-254. <https://doi.org/10.1111/1467-9280.00250>
- Vohs, K. D., Finkenauer, C., & Baumeister, R. F. (2011). The sum of friends' and lovers' self-control scores predicts relationship quality. *Social Psychological and Personality Science*, 2(2), 138-145. <https://doi.org/10.1177/1948550610385710>
- Walters, G. D. (2014). Pathways to early delinquency: Exploring the individual and collective contributions of difficult temperament, low maternal involvement, and externalizing behavior. *Journal of Criminal Justice*, 42(4), 321-326. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2014.04.003>
- Whipp, A. M., Korhonen, T., Raevuori, A., Heikkilä, K., Pulkkinen, L., Rose, R. J., ... & Vuoksima, E. (2019). Early adolescent aggression predicts antisocial personality disorder in young adults: a population-based study. *European child & adolescent psychiatry*, 28(3), 341-350. <https://doi.org/10.1007/s00787-018-1198-9>
- Yildiz, M., Sensel, E., Yildiran, I., & Sensel, E. (2018). Prosocial and antisocial behaviors in sport: The roles of personality traits and moral identity. *The Sport Journal*, 21, 1-13.
- Yoshimura, S. (2007). Goals and emotional outcomes of revenge activities in interpersonal relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 24(1), 87-98. <https://doi.org/10.1177/0265407507072592>